

- 1 -
ACC. NR. 3065

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Alf Eversberg*
Härad: *Ålbo* Adress: *Martin Rasmussen*
Socken: *Slätthög* Berättat av: *Teodor Rasmussen*
Uppteckningsår: *1831* Född år: *i. Årda, Slätthög*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sl. d.

Uppteckningen rör Soldat, som öppnade ådrer, stämde blod och visade på vattenådrer. Bön i kyrkan när han låg på sitt yttersta.

I Vagnsnäs bodde det en soldat, som gick i stugerna och livnärde sig, öppnade ådrer, stämde blod och la små förband. Vennberg hette han, och en första klassens fyllehund var han.

På 1800-talet var det så gängset, att de skulle öppna årer för alla slags sjukdomar. Om de fick förkylning eller blev litet sjuka så där, så brukade man göra det. Vennberg förordade också åderlåtning, när de var mindre sjuka, och så öppnade han själv ådrerna på dem.

Han påstos kunna stämma blod också, men huruvida det slog in, kan jag inte säga, men det var ett allmänt rykte, att han kunde det. Och om det ^{börja/} då rinna igen, sen han gett sig iväg

skulle de bara nämna hans namn, så stanna blodet igen. Det brukte han säga till dem.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Han kunde visa på vattenådrer också. Och om det var så de hade grävt en brunn på ett ställe och de inte fick nåt vatten, kunde han leda dit det. I Aneboda hade de en komminister, som hette Holmer. Han bodde i Matkull i Örs socken. Hos honom hade de gravet en brunn, men inte fått nå vatten. Och då fick de dit Vennberg. Han skulle ha en 20,25 kr. för att han ställde dit vatten. Men på natten hade Vennberg en medhjälpare, och de bar dit vatten till brunnen, så på morron, när prästen kom ut, var källan full. Men då de burit bort det vatten som fanns i källan, så var den ju lika torr som förut.

Då Vennberg låg på sitt yttersta, skulle man hålla bön för honom i kyrkan. Det var alltid så förr, att de höll förbön i kyrkan för dem som va sjuka. I min barndom var det alltid en 3, 4 st.

i bönalängden varje söndag. När Holmer, för det passa sig så, att det var han den söndag Vennberg kom i bönalängden, nämnde Vennberg, så la han till: "Den syndarn Vennberg lär vara ganska sjuk och svag, och må Herren öppna hans sinne, så han får ett bättre tänkesätt."

Otto Rander

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Otto Rander
Härad: Måbo Adress:
Socken: Lötting Berättat av Rander, Otto
Uppteckningsår: 1891 Född år i Skövde, Västergötland

Uppteckningen rör

"Ja, då ska ni få höra lite om en präst i Hjortsberga, som hette Bruselius. Han var möllare också, den där prästen, och ägde Hulta kvarn. Est det är så ni vill höra!" -

"När levde han?" -

"Ja, det var när gubben Fana var skomakarepojke och lärde på skomakeriet, så det är i alla fall han som talat om historien för mig." -

"Ja, det var inte i går, det ska jag bara tala om," inskjuter handlam. "Hans dotter, Sara-Lena, var den första lärarinnan här, och han var morbror till gubben Ek, Adam Eks far."

"Ja, han var född 1807, Fana, och var mycket anlitad här i bygden till att skriva ^{*/}kontrakt, o.dyl." bouppteckningar

"Var han präst redigt, Bruselius, så han hade tatt präst-
Skriv endast på denna sida!

Historier om
prästen
Bruselius.

- 4 -
3065

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

examen?" frågar handlarn.

"Ja, han va fuller präst, men så var det det, att det var för mycket skoj i honom. På 30-talet var han komminister i Hjälmteryd. Och då dog Jaens på Enets hustru, och Bruselius skulle hålla likpredikan. Då stod han på predikstolen och sa:

Du död, du död, hur grym est du icke? -- Hur stora steg tas du icke, över den stora mösen te Jaen på Enet. Du tog halva hans säng och hela underredet.

Och Kristina på Ohsatorpet bedyrade, att det var sanning, att han sa så."

"Ja, Kristina hon va religiös och en redig käring, så

Skriv endast på denna sida!

det tror jag nog", säger handlarn. "Hon va koksa här hos oss, när vi hade barnsöl de första gångerna."

"Ja, sen kom hon till prosten Lindgren som hushållerska och var där ett tiotal år. Och prostinnan var så sparsam, att pigerna måste sålla stickebråten på vedbacken."

"Ja, nu får vi lov att höra litet mer om Bruselius."

"Jaha, han skulle förrätta gudstjänst i Hjortsberga en dag, och då kom han litet för sent till tjänsten. Då sa han, när han kom upp på predikstolen:

Go'vänner! Jag skulle doppa i grytan, innan jag gick, men då kom Guds ord i grytan /han menade konceptet/, och hun-

den kom och åt opp det, så det kom i hunnaröven, men I ska få en annan röv och tuta i.

Och det var alltid så när han predikade om söndagarna. Antingen började han med sitt farliga skoj eller också slutade han med det. Men emellanåt kunde han predika, så åhörarna fick gråta så mycket de ville."

"Han var en bra talare då", säger handlarn.

"Ja, en utmärkter talare förstås, men alltid skulle han ha skoj för sig. Han var adjunkt i Lekaryds pastorat en tid. Vad kyrkoherden hette minns jag inte. Men i alla fall så skulle kyrkoherden predika högmässan, Bruselius hade gjort altartjäns-

ten. Då kom det in en skata i kyrkan och flög omkring. Då kom-
menderade kyrkoherden upp Bruselius att fortsätta. Han kunde
inte fortsätta predikan, för Faen frestade honom så hårt. Men
det var inte farligt, Bruselius kunde ta vid och han gjorde
det bra.

Fana berättade att när han skomakarpojk, var hans
husbonde bjuden te komma till Bruselius till Hulte kvarn och
göra skor. Men han kom inte på sagder dag, och då var det ju
litet illavuret för honom. Sen kom han i alla fall nån dag med
sina pojkar, det var väl en tre, fyra stycken, och Bruselius
gick där och malte. Han hälsade på pastorn.

"Jaså du kommer nu, din storlju'are!" sa Bruselius.

"Ja, nu om det är så pastorn vill, så ska jag verkställa arbetet." -

"Ja, jag köpte en halver kalv i Hulta by /och så mämnde han te namnet på gården/ men nu är den oppäten, och en kanna brännvin köpte jag hem, men det är utsupet." -

"Ja ä det så dåligt, kan jag gå igen, och vi bestämmer en annan dag då jag ska komma hit." -

"Nej du, din storljuare, nu får du ha det, så dant det blir." -

En dag kom han in till skomakarpojkarna och sa till dem:

"Nu ska ni få det ni aldrig förut fått till middag."

Och gubben Fana sa det, att han satt där i sin för-
tvivlan och undrade vad det skulle bli av. När de börjat
äta, så kom han då in med den märkvärdiga maten, ett stort
fat med kål.

"Denna kålen har ni aldrig ätit", sa han.

"Jo, men kål det har vi ätit förut." -

"Ja, men inte denna."

Ja, se det fanns inte annat än skoj i hela kären!

Han var komminister i Hjortsberga, men han brukade
säga, att hans rätta titel var konsistorie skjutsmärr, när
han talte om sina historier. Men han hade stora meriter och

var rätt gammal, så han brukade sälja förslagsrummet till pastorat, som skulle rösta på ny präst, och predikade dåligt, när han provpredikade.

Men nu kommer det löjliga till sist. Det får jag lov att tala om. Det var i Lekaryds församling. Han skulle läsa opp lyssedeln, och la då till några ord:

"O, vad ska jag likna detta brudpar vid? Jo, vi kan likna bruden vid ett redskapshus, där de drag^{er} in och ut utut. Och brudgummen kan vi likna vid en hackespjutt, som far omkring i skogen och söker efter stora hål, ja stora hål."

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Prästmannen Bark.

Barken kom hit till Slätthög i början på 40-talet. Han tjänstgjorde här var tredje predikodag. Bark var duktig, men han var så ojämmer och hade ett konstigt lynne. Mycket skoj hade han för sig.

När han gjorde sin provpredikan i Slätthögs kyrka, dängde han näven i predikstolen och sa:

"Nå, du Slätte församling, de skulle sätta dig på prov."

En spöfluga och spögök, det var han!

En gång var det husförhör i Skövelåkra. Då var det en gammal bonde som hette Sven, som skulle läsa.

"Nej tack", sa Sven, "jag läser inte, för jag ser inte."

"I ska få låna mina glasögon, fader Sven", sa Bark.

"Nej, jag har inte glasögon för högfärd som pastorn har", svarade Sven, och så gick han ner till dörren.

Han var så bra te prata, den där gubben, och det visste ju Bark om förut. När han kom ner till dörren börja han prata med dem som var där. Och det blev ett ärans oväsen och skratt vid dörren. Då gick Bark ner till dörren och kom fram till Sven och skulle styra å spektaklet.

"Ja, se jag kom te prata om en historia, och de tyckte den va så rolig. Men det var inte alls meningen, att de skulle skratta", sa Sven.

Då ville Bark höra historien.

"Ja, men den var så simpel, så det går inte an," sa Sven.

"Den må va hur simpel och löjeväckande som helst, så vill jag höra den", menade Bark. Och då fick ju Sven lov te börja!

"Det var en granne till mig, som hade varit och köpt en kanna brännvin, och så skulle han vända hem igen. Men då hade han pattat litet på lajgen, så han gick nog inte så bra. Och när han kom till en gärsgård och skulle kliva över den, så trillade han ner, och kajgen rullade ifrån honom! 'Kluck, kluck, kluck', sa det i den. 'Ja, jag hörer de' bror lilla', sa han, 'men jag kan inte hjälpa de'".

Då gick Barken fram igen.

Barken kom till Qvenneberga sen, och när han hade varit där ett par år, så tog de och stämde honom för att han rivit ner den gamla ringmuren och låtit bygga opp en ny. De nya var ju vackrare, men det var ju det att han inte hade rådfrågat sina församlingsbor. Han skulle själv svara på målet, och då när han kom inför rätta, gick han fram så ödmjukt och bockade sig djupt.

"Jag erkänner förseelsen", sa han, "och ber att få det lägsta straff som lag och stadga erbjuder, ty jag gjorde det i välmening."

Så, nog kunde han med ä vända truten, så det passade sig. I alla fall så fick han böta en 3 à 400 för egenmäktigt förfarande.

När han skulle tala för offret, kunde han också lägga sina ord väl.

"Det vill te och få pengar till att offra till kyrkan. Det ska va pengar te bå ett och annat, så det vill till!" menade han på.

Men det var ju bara för att de inte skulle sitta och spara på pengarna, utan bara lägga opp slantarna.

Han kunde hålla nykterhetspredikningar också. Det var i början på 40-talet, då de hade nykterheten för sig.

"Det är en djävul i var potat", brukade han säga.

Men sen blev han den största fyllehund, så han var ju en ostadig person.

En gång frågade han läsepojkarna, hur mycket julebrännvin de haft hemma.

"1 kanna", svarade en.

"Ack usselhet, ack usselhet", sa Barken.

"5 kannor", svarde nån annan, och när det kom dit, var det ju litet bättre.

"Någorlunda, kan väl gå an", sa han då.

Till sist var det nån som nämnde 15 kannor.

"Rubba karl, rubba karl", sa Bark. Då menade han, att det
var en redigt bra karl.

LANDS HÖVFÖRORDNING
FÖR KUNSKAPEN

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Jic

Uppteckningen rör

Bark va så ärger på prästarocken, ändå han var präst själv, så han ville inte på nåt vis, att hans söner skulle bli präster. Men han hade inte så lugnt sätt, Bark. Ibland var han go'er, så övermåttan, men ibland var han raka motsatsen, så han va ojämner.

När han var vice pastor hade han kilat opp sin hustru. Ja, det ^{var/}ju innan de var gifta, och hon var kyrkoherdens dotter. Hon talade om det för sin far, och då blev det ingenting annat än att han skrev ut en lyssedel, som Bark själv fick läsa opp på söndan.

Men se fruntimmer va hans förtjusning! När han var gam-

Prästen Bark.

mal (han var väl över 80 år) och låg sjuk i sängen, kom det en gång en piga hos en bonde för att ta adjö. Då sa han till henne:

"Säg mig nu en sak, som jag frågar dig, jag vill veta sanningen. Har du gett Klas nån kyss?"

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Prästhistoria.

Under prosten Lindgrens tid här i Slätthög hade vi en vice pastor 1858-59, som hette Sjökvist. Han var en gång ute och spatserade, och då mötte han en karl, som va bliven litet sne'er, så vägen va knappt vi'er nog för honom. Han slog sig i tal med Sjökvist. Sjökvist frågade honom var han var hemma.

"Jo, det ska jag snart tala om. Första kryckedra'et kom jag från mor min. Andra kryckedrat kom jag från Hjälmseryd, tredje kom jag till Slätthög, fjärde kryckedraet kom jag på Hössjö krog, och det femte kryckedrat står jag här."

När Sjökvist kom hem, tala han om historien för Lindgren.

"Men vad vill ett kryckedrag säga, farbror?" frågade Sjökvist.

"Jo, det ska jag säga dig. Det är ett förhärdat bra käpparapp," sa Lindgren. "Du har bara råkat på en bra skälm, ska jag säga dig."

"Nehej", sa Sjökvist, "det var bara en liten fnasker."

ACC. NR. 3065

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör När Slätthögs kyrka byggdes.

1840 började man bygga på den nuvarande kyrkan i Slätthög, och 1842 var den färdig och blev i bruk, fast den inte invigdes av biskopen förrän 1853. Byggmästarn hette Svensson, och han skulle ha 2000 kr. för att han satte opp murarna, men han släppte inte till nåt material själv, utan han gick där bara och styrde och ställde. Träarbete och inredning gjordes av en som hette Johansson.

Alla slättebor skulle hjälpa till med arbetet på kyrkan, men man dagsverkade på matalag, så att det kom ett dagsverke på varje hushåll, vare sig det bestod av en eller tio arbetskarlar, och en backstusittare skulle göra lika många dags-

verken som en storbonde. Man gjorde inte mer än ett dagsverk i taget, men det gick åt många dagsverken, innan kyrkan var färdig, så det gick flera gånger om. Rotarna, som låg längst från, gjorde två dagsverken i rad, därför att man hade så långttatt gå. Det gjorde man t.ex. i Elmhulta rote, Lyåsa och en del i Åboda. Ingen hade betalt för dagsverkerna. Min far arbetade också på kyrkan. Han var socknaskräddare på den tiden och hade gärningsbrev, men han måste göra lika många dagsverken som en bonde. På morron, innan arbetet började var det upprop. Om det då var nåt matlag, som det inte kom från, så gick det alltid en del som var utan arbete och var glada åt att få arbeta och väntade. Sen fick den som uteblivit betala det dagsverket.

Ralen gick mycket och tog lej på det viset.

Som byggnadsmateriäl använde man ju sten, men den var inte huggen, utan slagen. Man sprängde först sönder stenarna i lämpliga stycken, och sedan jämnade man till gråstensbitarna med en slägga, men inte så mycket så de blev fyrkantiga och jämna på alla sidor. Stenarna fogades därpå innimuren, vägdes av och kilades under. Murarna är tre alnar grova. Stenarna släppte bönderna sör i församlingen till. Nåra ville ha betalt, men andra lämnade dem gratis. Men det fick man lov uppgöra med bönderna, så det var inte ålagda att lämna sten. Utan på kalkrappades murarna.

Man hade lagt upp en ställning runt om kyrkan för att gå på vid byggandet. Men när man kom i höjden med murarna måste man ha en extra timmerbrygga att gå upp på. Jag tror den börja västanför häradsvägen och sen gick den i en stor båge. Den måste ju vara ganska lång för att man skulle komma upp i tornet. Och den fick lov att varatämligen kraftig, ty 36 man skulle kunna gå på den. De var nämligen så många man för att bära bären som man la stenarna på. Och det var inga småstenar man bar opp. En kan få se stenar uppe i tornet så stora så en kan skämmas för de.

Före bären gick alltid en karl och sjöng för att de som bar skulle gå i takt. Ralen eller Hultman gjorde det för det

3065

mesta. Och till sist blev de så dresserade till att gå i takt som knektar. När de skulle sätta igång, kommenderade försjungaren: "Framåt marsch, vänster höger, takt tu." Och sen sjöng han viser eller en marsch hela tiden de gick upp.

Byggmästarn gick alltid med och hade en piska i hand. Om det då var nån av bärarna som han tyckte ville datta eller släppa efter, så klatschade han te doj med piskan, så det lusade. Så om de kunde så akta de sig nog för ett nyp av piskan. Det skulle ju inte gått an, om nån släppte efter, när man hade så stora stenar att bära på en brygga högt över markytan.

Ibland kunde det hända att det var nån som höll på och ramla ner ändå, hur försiktiga de än var. Anna-Sara far var med

på bygget och han höll på och välta över en gång, men så fick han tag i bryggkanten i sista ögonblicket, så han kunde hålla sig kvar på bryggan. Prästen fick höra talas om det där, och när han träffa honom, sa han te honom:

"Ja, det var Guds försyn som skyddade dig."

"Nehej", sa Anna-Sara far, "det var det visst inte, det var mina friska tag.."

På morron brukte prästen komma och göra morronbön. Ella levde de som turkar. Och länge fick de hålla på och arbeta. När solen gick ner, slutade de, och då kvällringade de varje kväll med klockerna. På sommaren kunde de få arbeta en 15, 16 timmar om dagen.

3065

Prästen här i Slätthög vid den tiden var Lindgren. En gång var han på invigningskalas i Hjortsberga, när de invigde kyrkan där. Prostinnan var då också med. Och då tänkte hon att hon skulle höra sig för hos biskopen, när han skulle komma till Slätthög. Vi hade en biskop som hette Hultman då. Så säger prostinnan Lindgren till biskopen:

"När vill biskopen komma till oss och inviga vår kyrka? Det är så länge sen hon byggdes nu."

"Jag ska säga prostinnan", svarade biskopen, "det är med en kyrka som med en brud, hon kan gagnas både före och efter vigseln."

ACC. NR. 3065

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Hur Springer fick sitt tillnamn.

Springer? Jo, han var hemmansägare och ägde Rothässle. Men så skulle han sälja hemmanet, och då hade han bestämt i ett förbehåll att den nye ägaren skulle tillgodohålla honom mulbete. Det skulle ju bli bra oxabete, kan veta. I alla fall så kom det till rättegång om saken, för man ville inte ge honom rätt till nåt mulbete. Först var det före vid häradsrätten, så vid lagmanstinget, och slutligen skulle det före vid hovrätten. Lagmanstinget var i Alvesta. Det finns ju inte kvar längre. Det trot eller tog slut på 1840-talet. Men då saken skulle före vid hovrätten i Jönköping, fick han papperen så sent, så han måste gå dit på ungefär en natt. Ärendet skulle behandlas dagen

efter, och då måste han vara där, annars förlora han sin talan.

Det var visst häradsdomaren, som fördröjde papperen, så han inte fick dem förr. Han ville inte, att Springer skulle vinna målet.

Men han gav sig iväg på eftermiddagen och gick upp till Jönköping på natten, så när målet roptes upp, var han där. Därav fick han heta Springer, så han sprang sig till namnet. Målet vann han också, så han fick behålla stycket, som han gjort undantag för till mulbete. Det är samma går'abit, som nu heter Lilla Ideberg.

LUNDS UNIVERSITETETS
FOLKMINNESARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

S. j.

Uppteckningen rör Travestering på "Hosianna".

I Aneboda fanns det en backstugegubbe, som kallades Hackegubben, för han bodde på ett ställe, som hette Hacket. Han kunde inte läsa, och så en julotta i Aneboda kyrka, när församlingen sjöng Hosianna, så sjöng Hackegubben en text, som han själv hittade på. Den löd så här:

Min sköna, gröna tröja

och min snusdosa hon är tom.

För Hosianna och täck Johanna,

och Sven Borgs Johanna

och Dyrs Maja Gustava Johanna

Hon som tog lusen i barnen.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Om Dolf-Olan och Dolf-Olas visa.

Daniel Gabrielsson i Skog diktade en visa om Ola Dolv eller Dålf-Olan, som han kallades. Dålf-Ola hade en bror som hette Vapen. De va soldatsöner och uppfödda på Skoga soldatorp. Faderns knektanamn var Petter Stark. Dålfens visa hade 45 verser, men jag kommer då inte ihåg så många av dem. Jag har en papperslapp, som visan står skriven på också, men det är inte mer än 8 verser, /Se sid. 36 i denna samling!/.
(hemma)

På Skoga mark

bodde Petter Stark.

Han mästare var på fioler,

i varje dans

han alltid fanns

Skriv endast på denna sida!

och även sonen Ola.

Denne hans sön

han var ej skön

han var både tvär och sticken,

en mun så stygg,

men slaker rygg

och fruktansvärd i blicken.

Jag minns Dolf-Olan, när han gick och tiggde. Han
kom ofta hem till vårt. Min gamla mor sa till honom en gång:

"Du har då aldrig gjort annat än tiggat!" -

"Jag har inte tiggat" -

" Vad har du då gjort?" -

"Jag har bligat tills jag fått." -

Och de gav honom alltid nåt med detsamma, för då blev
de kvickt av med honom. En gång i veckan brukade han komma hit till Åboda.

En gång skulle man ställa om så att han fick arbete.

De styrde då om, så att han kom till Höganäs till gruvorna där,
och han steg ner i schakten, men där fann han livet för tråkigt.

när han kom upp ur hōlet,

han mat tog in,

så magen blev stinn,

sen bar det av skogsrätt käpprätt.

Så då bar det av åt hemhållet igen, till Skog.

Daniel i Skog, som hade skrivit visan, blev sedan religiös, så på äldre dar ville han inte höra talas om Dålf-Olas visa. Han hade då också ena benet avtaget. Han var väl över 80 år då det en gång var några stycken som ville ha'n te sjunga visan, men han ville inte, hur de envisades med honom.

"Jaha", sa han, "var och en får lön för sina synder."

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Här min ven är Olas Wisa.

En alldeles spring sprängande Splitter Ny allt för
möcket öfverdrifven trovärdig och sanfärdig Wisa om den allt
för välkjende bekante Namkunige och vitt vandrande gamle Ung-
karlen för detta anställd såsom Skånes opålitelige vallpåg
samt Sedermera frånrymde Stenkhåls-grufvo arbetaren N:o 59.
Pesnär/?/ sedan vitt bekante Ordets förkonnare Prädikant
Driftanöt vidare tålige sittande fiskmettaren trötte bendra-
garen flitige spissittaren måne bittlare och tionde tagaren
her i stilla makhelighet varande skogas munk m.m. Dålfa
Dålffvens Petter Dolfvens Ola Mårtenson Dolf-Wisa Sjunges med
sin egen ljufveliga melodi Sålunda:

Skriv endast på denna sida!

Dålf-Olas

visa.

/avskrift/

v 1/
=

På Skoga märk
bode Petter stärk,
han mestare var på fiola,
i varje dans
han allti fans,
å äfven Sönnen Ola,
då var det lust på jola.

v 2/

Denne hans Sön
han var ej skön,
han var både tvär å sticken,
En slaker rygg,
men mun så stygg

å fruktansvärd i blicken,
det var ej goda tiden.

V 3/

Hvad Mor hans het,
ni kanske vet,
hon kallas dålfvens Märta,
å Ola
han fick dålfva Namn
veder värdig smärta,
och gramde nog hans hjärta.

V 4/

Hans far å mor
samt syster å bror

de vore Ola lika

i Lättja stor

med löss å kor

af skorf de vore rika

å hesiga tillika.

v 5/

Han vexte upp

med ringa hopp

att bli till vardens Nytt

han latter var

liksom sin far

å hörde till de trötta

som sig vid mura stötta.

v 6/ Han gick slo dank
en tiggareflank
en jordens last å börda
i varje spis
på Lättjans vis
han allas trefnad störde
tills tålmod upphörde.

v 7/ När han blev stor
liksom sin bror
så dref han ned ått Skåne
han gick å dref
och skorfvig blef

1/
bekhätta bära mände
liksom en när å fåne.

v 8/ Han sedan gick
gå vall han fick
med jetter der i trakten
men fick förfall
när han gick vall
å sällan var han akten
på den betroda vakten.

1/ Klåda och skabb o.dyl. botades förr genom att sätta
över en bekhätta. Jfr. Anna-Sara Jönssons samling!

v 9-45 -----

ACC. NR. 3065

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

På 1800-talet gick det så många sjukdomar, som inte är så vanliga nu, t.ex. hjärnfeber, nervfeber och koleran. Det var på den tiden, när koleran grasserade i städerna. Järnvägen mellan Stockholm och Göteborg höll på och byggas, och det var många rallare från alla möjliga håll med där. De fruktade, att koleran skulle komma på rallarna, och de hade för sig, att ett bastant rus skulle va det bästa, när sjukdomen började sätta åt dem, och därför så hade de dragit försorg om att det fanns brännvin på ett förråd, så de kunde ge dem ett rus, om sjukdomen bröt ut. Så en morron kom det några rallare till i ingenjören, Wallerström hette han, och bad att de skulle få

Koleran och
brännvinet.

litet brännvin till medicin. Wallerström gick och öppnade förrådet, men när han hade gjort det, så kom alla rallarna, och de var väl ett par tusen man, och då kunde inte Wallerström reda sig mot dem, utan de skaffade sig av brännvinet allihop. Sen hurrade de för Wallerström och Kungl.Maj:t och så slutade de med att "koleran aldrig skulle komma till Sverige mer." Och de förde ett sånt levande, som det nånsin stod till. - Detta berättade de gamle rallarna för mig, när jag var en helt liten pojke.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

N. a.

Uppteckningen rör Om malandet Thomasmässonatt.

Jag har nog hört det där pratet att

det inte var bra att mala Thomasmässonatt, för då skulle något väsen förstöra kvarnen, men jag tror inte på det. Troligen var det så, att möllarna var alldeles överansträngda vid Thomas, för den dagen ~~är~~ ju strax före jul, och till julen hade möllarna alltid mycket att göra. Så var de väl, som sagt är, utarbetade och satt och somnade. Men då kunde kanske hända, att kvarnen kom att gå i tomme, och då ökade den opp far- ten alltmer, så till sist rök tygen sönder. Hade de då hört det dära talet, kom de naturligtvis att tänka på det just den natten. Eller också var det väl möllarns knep, för att han skulle få vila den natten.

Får Bertel sin hud torr, så får bonden sin nek

torr, var ett gammalt märke.

Man menade att om det var vackert väder på Bertel-
dagen, den 24 aug., så blev det en grann höst och bra bärg-
ningsväder.

Väderleksmärke

Slättväg

- 46 -

3065

Leonilda Andersson

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

a.

Den 24 aug. hade de gamle en bemärkelsedag. Bertels Bertels
bocka-dö' kallade de den dagen. Det var den sista dagen man bocka-död
a. kunde slakta ner bockar, för sen började de och bli begärli-(24 aug.)
ga på te ri'a, och under tiden de stejde hade köttet osmak.
Sen frampå våren önte getterna.

Det är längsen malttorkan eller pyrtan användes nu. Pyrtan eller
Den var gemensam för hela byn Åboda. Troligtvis är den upp- malttorka.
förd i slutet av 1700-talet. Till underlag har den ek i st. /Foto/
f. stenfot, och ingen spik har använts i den. Även gångjär- *I bildarkivet*
nen äro av träkonstruktion. Kornet eller malten lades på *Tellen etc. an.*
spolar eller pinnar. Under dessa var en träbrygga, som kal-
las loen. Rötter och småkorn ramlade ner mellan pinnarna
på loen. Under loen är ett rum, där en ugn är uppmurad av
sten. Bäst var att elda med ale och björk. Fur var inte bra
för då blev det tjärlukt och -smak på drickat.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Register.

Soldat, som öppnade ådrer, stämde blod och visade på

vattenådrer. Bön i kyrkan när han låg på sitt

yttersta 1

Historier om prästen och mjölnaren Bruselius 3

Historier om prästen Bark 11

Historia om vice pastor Sjökvist 20

Byggandet av Slätthögs kyrka, dagsverken, material,

uppforslandet av stenarna m.m. Vad biskop Hultman

svarade prostinnan Lindgren, när hon frågade, när

biskopen skulle komma och inviga kyrkan 22

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Hur Springer fick sitt tillnamn, sprang till

Jönköping på en natt	29
Travestering på "Hosianna"	31
Om Dolf-Ola och Dolf-Olas visa	32
Dålf-Olas visa /avskrift/	36
Koleran och brännvinet	42
Om malandet Tomasmässenatt	44
Väderleksmärke	45
Bertels bocka-död /24 aug./	46
Pyrta eller malttorka	47
Register	48